2013-10-26

Universitets- och högskolerådet

Provpass 4

Högskoleprovet

Svarshäfte nr.

Verbal del b

Provet innehåller 40 uppgifter

Instruktion

Detta provhäfte består av fyra olika delprov. Dessa är ORD (ordförståelse), LÄS (svensk läsförståelse), MEK (meningskomplettering) och ELF (engelsk läsförståelse). Anvisningar och exempeluppgifter finner du i ett separat häfte.

Prov	Antal uppgifter	Uppgiftsnummer	Rekommenderad provtid
ORD	10	1–10	3 minuter
LÄS	10	11–20	22 minuter
MEK	10	21–30	8 minuter
ELF	10	31–40	22 minuter

Alla svar ska föras in i svarshäftet. Det ska ske **inom** provtiden.
Markera tydligt.
Om du inte kan lösa en uppgift, försök då att bedöma vilket svarsförslag som verkar mest rimligt.
Du får inget poängavdrag om du svarar fel.
Du får använda provhäftet som kladdpapper.

På nästa sida börjar provet som innehåller **40 uppgifter** och den totala provtiden är **55 minuter.**

BÖRJA INTE MED PROVET FÖRRÄN PROVLEDAREN SÄGER TILL!

Tillstånd har inhämtats att publicera det upphovsrättsligt skyddade material som ingår i detta prov.

1. frimodig

A rörlig
B frågvis
C hederlig
D okritisk
E rättfram

2. drive

A risktagande
B investering
C vägval
D kampanj
E uppgång

---

3. ordinera

A förmana
B konstatera
C föreskriva
D utskänka
E fördela

4. målsägande

A domare
B åtalad person
C försvarsadvokat
D brottsutsatt person
E åklagare

---

5. eminent

A framstående
B känslosam
C erfaren
D utåtriktad
E enväldig

6. aperitif

A bakverk
B garnering
C fördrink
D efterrätt
E tilltugg

---

7. oförskyllt

A oförtjänt
B oförlåtligt
C osjälviskt
D oförskämt
E otacksamt

8. ackumulation

A tillvänjning
B avskiljande
C sammanställning
D anhopning
E uppvärmning

---

9. prygla

A strimla
B hålla fast
C hetsa
D markera
E spöa

10. estrad

A teaterbyggnad
B ljusramp
C upphöjd plattform
D sceningång
E dansgolv

Barnatro

”Barnet är civilisationens förvaltare av det förciviliserade.”

Så lyder en karakteristisk formulering i Helena Granströms *Det barnsliga manifestet.* Om den illustrerar det jag gillar med boken – elegansen, idérikedomen, den intellektuella oräddheten – så ger den också en antydan om den romantiska hållning jag ogillar. *Det barnsliga manifestet* är utpräglat essäistisk: texten far hit och dit, tillåter sig att vara motsägelsefull, tänker snarare än presenterar ett färdigt resultat, hämtar stöd för sin sak lite överallt – hos Freud, Gombrowicz, Winnicott, i antropologin med mera. Men denna osystematiska karaktär till trots går det inte att komma ifrån att Granström driver en tes: i det moderna samhället trängs det barnsliga konsekvent undan; vuxenblivandet handlar om att skära av den lekfullhet, kreativitet och omedelbarhet som barndomen rymmer. På så vis är vi alla stympade, ofria, mekaniska, alienerade. Undantaget är barnet och den ”kreativa människan”.

Det lilla problemet med denna stereotypa romantik är att den inte kan förklara varför offentligheten på gott och ont tycks bli alltmer infantiliserad, med lekprogram utan slut, pryd sexfixering, sportfanatism och en ständig jakt på ”ungdomlighet”.

Det stora problemet är att Granströms sätt att resonera är ett bra exempel på den fyrkantighet hon kritiserar: natur ställs mot kultur, lek mot allvar, välbefinnande mot effektivitet, frihet mot disciplinering, kropp mot förnuft. Vad som saknas är ambivalens, dialektik, förståelse för att det ena kan förmedlas av det andra, att vuxenblivande också innebär frigörelse, att kreativitet är en form av rationalitet, att barndom också är en konstruktion.

När hon talar om ”en galenskap som finns latent i varje människa, en galenskap som är en del av vad det innebär att vara mänsklig” är hon något mer dynamiskt och intressant på spåren, men tyvärr är det ett undantag. Den övergripande bilden är alltför schablonartad, för enkel.

Parallellt med manifestet ger Granström ut kortromanen (genretillhörigheten är diffus) *Infans*. Det ligger förstås nära till hands att läsa den i ljuset av manifestets barnslighetsvurm, men faktum är att böckerna inte är särskilt samstämmiga. Även om *Infans* kretsar kring tre personer – ett par och deras spädbarn – är den klaustrofobiskt jagcentrerad. Mannen är en motpart som aldrig framträder i egen rätt, och barnets närvaro är nästan abstrakt. Kvar står vi med jaget – neurotiskt, självupptaget, alienerat.

Det är en irriterande bok, vilket inte betyder att den är dålig, bara svår att få grepp om. Ett sätt att göra den begriplig är att läsa den som en subjektiv gestaltning av en förlossningsdepression.

I det perspektivet blir den också ett slags genmäle mot manifestet: här finns barnsligheten, galenskapen, kroppsligheten, självupptagenheten – inte i första hand hos spädbarnet utan hos den dysfunktionella föräldern.

Det är inte enkelt, inte vackert, men heller inte schablonartat.

Anders Johansson

Uppgifter

11. Hur förhåller sig, enligt recensentens resonemang, böckerna *Infans* och *Det barnsliga manifestet* till varandra?

A Manifestets tes motsägs av framställningen i *Infans*.

B *Infans* förenklar manifestets huvudbudskap.

C Manifestets tes gestaltas konstnärligt i *Infans*.

D *Infans* saknar manifestets eleganta form.

12. Vilken kritik riktar recensenten mot Helena Granströms resonemang i *Det barnsliga manifestet*?

A Han menar att Granström gör sig skyldig till samma sak som hon själv invänder mot.

B Han menar att Granström bekämpar idéer som inte finns i realiteten.

C Han menar att Granström inte presenterar en egen sammanhållande idé.

D Han menar att Granström inte ger några konkreta exempel på det hon argumenterar för.

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Lågutbildade och läkemedel

Utbildningsnivån spelar stor roll för vilka läkemedel äldre får, visar en ny avhandling från Karolinska Institutet. Lågutbildade får både äldre och fler läkemedel som i samverkan med varandra kan orsaka besvärliga biverkningar.

– Varför det ser ut så här vet vi inte säkert. Men förmodligen handlar det till stor del om hur kommunikationen mellan patienten och läkaren fungerar. En högutbildad person ställer andra krav än en lågutbildad, säger Syed Imran Haider, forskare vid Aging Research Center, Karolinska Institutet, som skrivit avhandlingen.

I hans studie fick 40 procent av dem som var 77 år eller äldre minst fem läkemedel per dag (så kallad polyfarmaci). Studien visade att det var vanligare med polyfarmaci bland lågutbildade (46 procent) än bland högutbildade (36 procent). Bland de preparat som lågutbildade använde i högre utsträckning fanns smärtstillande och antidepressiva läkemedel.

– Låg utbildningsnivå var förknippad med polyfarmaci oberoende av andra faktorer såsom ålder, kön eller att en och samma person kunde ha flera diagnoser, säger Syed Imran Haider.

En jämförelse mellan 1992 och 2002 visar att andelen äldre som får fem eller fler läkemedel per dag har ökat från 18 procent till 42 procent.

Totalt sett ökade antalet läkemedel bland äldre från i medeltal 2,5 till 4,4 läkemedel per person under denna tioårsperiod. Dessutom ökade andelen äldre som får läkemedelskombinationer där risken för interaktioner mellan preparaten är stor.

Lågutbildade får inte bara fler läkemedel utan också i större utsträckning äldre läkemedel, visar en studie som är baserad på över 600 000 svenskar och som ingår i Syed Imran Haiders avhandling. Studien inkluderade 18 nya läkemedel som godkändes åren 2000–2004. Med hjälp av Socialstyrelsens läkemedelsregister kartlades användningen av dessa bland personer i åldern 75–89 år och jämfördes med användningen av de äldre alternativen.

Skillnaden mellan lågutbildade och högutbildade gällde i stort sett samtliga 18 läkemedel.

Barbro Westerholm, riksdagsledamot och professor emerita vid Karolinska Institutet, reagerar starkt på resultaten att utbildning hos äldre spelar roll för läkemedelskonsumtionen.

– Det är läkaren som håller i pennan, och nu behövs ytterligare studier som visar vilka attityder som påverkar läkarnas förskrivning och vad som händer i mötet mellan läkare och patient, säger Barbro Westerholm.

Idag är hon vice ordförande i den europeiska paraplyorganisationen för äldreorganisationer inom EU, The European Older People's Platform.

– Jag känner inte till om det här är ett problem i övriga Europa. I Sverige har vi de bästa förutsättningarna att studera den här frågan ytterligare, inte minst genom våra register vid Socialstyrelsen, säger hon.

Peter Örn

Uppgifter

13. Ger texten något entydigt svar på frågan varför lågutbildade äldre förskrivs fler läkemedel än högutbildade äldre, och i så fall vilket?

A Ja, lågutbildade äldre har ofta sjukdomsbilder med flera diagnoser.

B Ja, lågutbildade äldre ges oftare äldre och billigare läkemedel.

C Ja, lågutbildade äldre påverkar läkarna till högre förskrivning.

D Nej, texten ger inget klart svar på frågan.

14. Vilket av följande efterlyses i texten?

A Bättre fortbildning för läkare i äldrevården.

B Skärpta regler för receptförskrivning.

C Mer forskning om vad som ligger bakom förskrivningsmönstren.

D Tydligare information om de negativa effekterna av polyfarmaci.

Jordgubbar utan allergier

Det finns ett par tusen proteiner i en jordgubbe, och ett av dem kan ge känsliga personer allergiska besvär i form av klåda i mun och svalg. Allergenet – dvs. det allergiframkallande proteinet – har identifierats av en forskargrupp vid Lunds universitet.

I jakten på den allergifria jordgubben har forskarna gått vidare och undersökt ett antal jordgubbssorter och de betingelser under vilka de odlas. Gruppen har också funnit att vita jordgubbar är praktiskt taget allergifria, och att det bör vara möjligt att utveckla nya, röda sorter utan, eller med bara lite, av det allergiframkallande proteinet.

Rönen presenteras i en ny doktorsavhandling av biokemisten Rikard Alm.

Han har också som ett led i sin forskning utvecklat datorprogram som använts för att systematiskt kartlägga och identifiera proteiner. De har använts för att ringa in allergenet men är generellt användbara också i andra sammanhang.

Allergenet har fått beteckningen Fra a 1 och liknar ett redan känt allergen mot björkpollen. Man vet att björkpollenallergiker ofta också reagerar på vissa bär, frukter och grönsaker.

Slutsatsen är att björkpollenallergiker redan är, eller löper risk att också bli, jordgubbsallergiker. Men de behöver alltså inte vara det.

Det fanns observationer som tydde på att personer som är överkänsliga mot röda jordgubbar kan äta vita jordgubbar utan besvär, bl.a. enligt trädgårdsentusiasten Åke Truedsson, som tagit fram de vita bären.

Observationerna har nu bekräftats i en liten klinisk studie utförd vid Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg i samarbete med biokemisterna i Lund.

– Vi har analyserat tre vita jordgubbssorter, och de visade sig alla innehålla mycket låga koncentrationer av allergenet jämfört med de röda sorterna. Vi misstänkte först att allergenet kanske är kopplat till röda färgämnen i jordgubbarna. Men det har visat sig att det inte finns en sådan koppling, säger Rikard Alm.

Det visar sig också att koncentrationen av allergen i röda jordgubbar kan variera lika mycket inom sorten som mellan sorterna.

– Med andra ord spelar odlingsförhållandena en stor roll, men exakt vilka faktorer som påverkar vet vi inte i dag. Det kan vara en uppgift för de odlare som vill ta fram en allergifri röd jordgubbe att undersöka det, konstaterar Rikard Alm.

– Det skulle inte vara så svårt att utveckla ett enkelt test där man med hjälp av antikroppar kan konstatera om det finns allergen i en jordgubbe, tillägger Cecilia Emanuelsson, som handlett doktorandprojektet. Vi har redan sekvenserat allergenet, renat upp det och tagit fram sådana antikroppar. Förädlarna skulle kunna dra nytta av det.

Uppgifter

15. Vad talar enligt texten för att man kan få fram en röd allergifri jordgubbe?

A Allergin har inget samband med jordgubbens röda färgämne.

B Allergin kan förhindras genom att antikroppar tillsätts.

C Allergin kan motverkas genom att aktiva proteiner identifieras.

D Allergin finns inte i själva bäret utan kommer från odlingsförhållandena.

16. Inom vilket område kan Rikard Alms forskningsresultat framför allt komma att tillämpas, enligt texten?

A Allergimedicin

B Odlingsskydd

C Växtförädling

D Näringsforskning

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Det goda faderskapet

Med Thomas Berglunds avhandling *Det goda faderskapet – i svenskt 1800-tal* har faderskapets historia nedkommit helt rätt i tiden. Under senare decennier har fadern fokuserats allt mer när staten försökt reformera och få honom ”tillbaka” till hemmet för att ägna mer tid åt sina barn. Argumenten varierar, men ofta framhålls att pappaledighet medför både fördjupade relationer mellan fäder och barn och en ökad jämställdhet i hem och samhälle. När visioner om en ”ny” papparoll konstrueras politiskt sker det, enligt Berglund, ofta mot en schablonbild av fäder ”förr” som frånvarande familjeförsörjare.

Initierat visar Berglund att vår kunskap om faderskap i det förflutna mycket vilar på anglosaxisk forskning vars resultat formats av tvåsfärsteorin och en betoning på förändring. Teorin om de två sfärerna har medfört tolkningen att upphöjandet av moderskapet måste ske på bekostnad av faderns inflytande och betydelse för barnen och deras fostran, som ”vore de sammanlänkade som kommunicerande kärl i ett slutet system”. Resultatet har blivit en bild där den fysiskt närvarande och känslosamma familjefadern under tidigmodern tid ersattes av modernitetens frånvarande och oengagerade familjeförsörjare.

Genom en omprövning av tesen om 1800-talet som förändringens århundrade och den sammanlänkande tesen om de två sfärernas inflytande över faderskap och moderskap, undersöker Berglund hur medelklassens män såg på sig själva och på faderskap i Sverige vid tiden för det moderna samhällets framväxt, samt faderskapets relation till manlighetsbegreppet.

Berglunds analys av uppfostringslitteratur mellan 1750 och 1890 resulterar i flera intressanta slutsatser om vad uppfostran och föräldraskap innebar. Utifrån en begreppshistorisk metod analyserar författaren mycket skickligt begrepp som aga, tukt och lydnad, vilket resulterar i en nyanserad och historiserande tolkning av uppfostringslitteraturen och faderskapsidealen under 1800-talet. Berglunds historisering av betydelsebärande begrepp i uppfostringslitteraturen och de normer för det goda faderskapet som framträder övertygar om att den tidigare forskningens bild av 1700- och 1800-talets fostrans- och faderskapsideal som auktoritära, hårdhänta och bestraffande måste omvärderas. Ett mjukt, kärleksfullt och engagerat faderskap var idealet, och en fostran baserad på metoder som det goda exemplet, sedelärande berättelser och tillrättavisningar framför kroppsbestraffning. Kärleken till barnen utgjorde kärnan i faderskapet under hela perioden, och faderskärlekens betydelse minskade inte på bekostnad av moderskapets upphöjande.

Genom att ställa tvåsfärsteorins tolkningsmönster åt sidan visar Berglund att uppfostranslitteraturen inte skilde mellan moderskap och faderskap. I råden riktade den sig till båda föräldrarna som tilldelades lika ansvar utifrån föreställningen om ett överordnat enhetligt föräldraskap som gjorde dem mer lika än olika. Först mot slutet av seklet, med en ökad emfas på könsskillnader, sker en förskjutning i litteraturen som tydligare utpekar föräldrars uppgifter som skilda åt. Trots det finner Berglund varken här eller i de brev han också undersökt stöd för att faderskapet alieneras och fäder förlorar sin betydelse och status i familjen.

Berglunds analys av uppfostringslitteraturen stödjer inte heller bilden av att statens framflyttade positioner i relation till familjen under 1800-talet fråntog föräldrar eller fäder ansvar för barns fostran. Utifrån tanken om familjen som samhällets grundläggande enhet betonades snarare att fostran var ett delat ansvar, i samverkan mellan hem och skola. För svenskt vidkommande visar Berglund att fadersauktoriteten inte minskade förrän en bit in på 1900-talet. Som exempel framhålls att det var först då som statens makt över familjen ökade genom skolan och den gifte mannens juridiska ställning försvagades i relation till hustru och barn.

Även brevmaterialet undergräver stödet för teorin om de två sfärerna när föräldraskapet analyseras. Berglund ger många exempel på hur fäder deltog aktivt i fostransuppgifter, vårdade sjuka barn, deltog i hushållsbestyr, ägnade sig åt spädbarnsskötsel, lekte och kelade med sina barn. Inget i brevmaterialet tyder på att vård och fostran enbart var moderns angelägenhet. Att leva upp till faderskapsidealet och att agera som fader handlade inte heller om att hålla sig till en ”manlig sfär”, utan om ett ständigt överskridande av de sfärer som konstruerades som manliga respektive kvinnliga. Utövandet av ett gott faderskap var en viktig del i att vara en ”manlig” man.

Bilden av faderskap och fäders handlande i brevmaterialet är inte oväntat positiv och ljus. Berglund diskuterar ingående breven som källmaterial, och är medveten om att hans bild kan ha en ”tendens till att kunna uppfattas som en sympatiserande framställning och kanske lite av en äreräddningskaraktär av 1800-talets fäder”. I försöket att nyansera bilden diskuteras dock enbart tendenser i källmaterialet, och inte perspektiv och metoder som väglett analysen. Trots influenser från kritisk mansforskning och spridda diskussioner kring klass- och genusrelationer skyms makt- och konfliktperspektivet bakom ett övergripande konsensusperspektiv.

Nästa frågetecken reses inför författarens syn på historiens drivkrafter. Hur förklaras kontinuiteten och förändringen teoretiskt? Sådana resonemang förs förvisso, men mer i anslutning till tidigare forskning än som en sammanhållen redogörelse för teoretiska antaganden – kring exempelvis samhälls- och genusordningens upprätthållande, diskursers återskapande och subjektens möjligheter att förändra dem. En sådan diskussion hade även bidragit till en mer stringent användning och förståelse av teoretiska begrepp som roll, identitet, diskurs och erfarenhet.

Helt visst existerar inga vattentäta skott mellan teori och metod. Ändå anser jag att författaren ger den metodiska dimensionen av källmaterialets läsning och tolkning företräde framför den teoretiska förklaringen. Intrycket blir att källmaterialet ibland får tala för sig självt och ges innebörder av egen kraft. Tolkningarna är väl underbyggda empiriskt men sällan teoretiskt. Kanske hade en större klarhet kring teoretiska antaganden, och en tydligare återkoppling till dem, skapat större möjligheter för författaren att tillfoga den nyanserade kritik till sitt inifrån- och förståelseperspektiv som jag efterlyste ovan?

Avslutningsvis tror jag att Berglunds avhandling kommer att bli läst av en bredare publik än vanligt. Dels för att den behandlar ett intressant och angeläget ämne, dels för att den är välskriven och pedagogisk i sin framställning. Berglund har brutit ny mark kring ett tämligen outforskat ämne och tillför kunskap om faderskap, föräldraskap, barnuppfostran, familjeliv och genusrelationer under svenskt 1800-tal i stort. Avhandlingen är ett viktigt och välkommet bidrag till vårt vetande, och jag instämmer i författarens förhoppning om att den ska bidra till den politiska diskussionen om faderskap/föräldraskap.

Marie Eriksson

Uppgifter

17. Hur kan man utifrån textens referat av Berglunds avhandling bäst beskriva 1800-talets fadersfigur?

A Som känslig och flexibel.

B Som dominerande men tillåtande.

C Som aktiv och delaktig.

D Som passiv men insiktsfull.

18. Hur framställs, enligt texten, föräldraskapet i den uppfostringslitteratur som Berglund studerat?

A Som ett ansvar som främst fadern förväntades ta på sig.

B Som en uppgift som båda föräldrarna hanterade gemensamt.

C Som ett område där familjen tidvis fick ta strid mot samhällskrafterna.

D Som en angelägenhet som skola och stat i slutänden tog över.

19. Hur förhåller sig enligt texten Thomas Berglund i sin forskning till den så kallade tvåsfärsteorin?

A Han vidareutvecklar teorin med nya forskningsresultat.

B Han visar att teorin saknar genusperspektiv.

C Han finner att teorin endast har betydelse för fadersrollen.

D Han ifrågasätter teorins allmänna giltighet.

20. Vad anser recensenten om källmaterialet som Berglund använder i avhandlingen?

A Materialet är alltför magert för att kunna stödja Berglunds slutsatser.

B Materialet ger belägg för att även 1800-talets modersroll genomgick en påtaglig förändring.

C Materialet är intressant, men Berglunds analys av det kunde ha utvecklats teoretiskt.

D Materialet ger viss inblick i 1800-talets föräldraskap, men det påverkar inte tvåsfärsteorins faktiska giltighet.

21. Aktivitetsersättning kan beviljas ungdomar som med anledning av funktionsnedsättning har en förlängd skolgång. Utredningen menar att denna särlösning bör avskaffas, och föreslår istället ____ av det ordinarie studiestödssystemet.

A avveckling

B besparingar

C inrättande

D anpassningar

22. Denna drottning verkar ha varit en extremt ____ person snarare än en tvålfager modell. Antagligen tillhörde hon den typ av människor som så fort de kliver in i ett rum blir centrum för uppmärksamheten; utåtriktad, talför och med en attraktiv aura som ofta ____ framgångsrika personer.

A hårdhudad – uppehåller

B intelligent – kringgår

C karismatisk – omger

D förbehållsam – utmärker

23. Här finns cirka 10 000 arter blomväxter varav 80 % är endemiska, cirka 250 fågelarter varav omkring 75 % är endemiska samt 33 unika arter av lemurer. Andra områden med minst samma höga ____ avseende endemism och skyddsvärde är Galapagosöarna och Hawaii.

A division

B komponent

C dignitet

D expansion

24. Man får en hög tanke om dåtidens ____: handstilstolkningen måste ha legat på en ____ nivå, bland annat hos dem som skulle ta hand om B:s ____.

A sättare – aktningsvärd – manuskript

B gravörer – klandervärd – alster

C revisorer – berömvärd – partitur

D grafologer – läsvärd – utgåvor

25. Träning spelar roll för skelettets uppbyggnad. Minst en halvtimmes fysisk aktivitet 2–3 gånger i veckan kan ge bättre bentäthet, och för kvinnor som har passerat klimakteriet finns ____ att fysisk träning kan förhindra ____.

A argument för – inaktivitet

B reaktioner på – benskörhet

C belägg för – frakturer

D resultat på – överansträngning

26. Den avmattning som kunde märkas på bostadsmarknaden redan i våras hängde delvis samman med en mera ____ utlåning från bankerna, men även med högre bolåneräntor och höga energipriser.

A frikostig

B expansiv

C okritisk

D restriktiv

27. Men veckans dispyt är bara ett förspel till ____, som handlar om mer än en enskild vd:s öde. Den grundläggande fråga som veckans schism reser är vad staten egentligen ska ha Vattenfall till. Är det ett energiföretag som i likhet med sina konkurrenter bör skötas marknadsmässigt? Eller ska bolaget ____ en bricka i det politiska spelet?

A den verkliga kontroversen – reduceras till

B den huvudsakliga poängen – modifieras som

C det viktiga beslutet – avvecklas till

D den stora knäckfrågan – exploateras av

28. Floder som rinner över en slätt har en ____ att anta ett ____ lopp i meanderbågar. Skarpa krökar kan ____ till korvsjöar.

A förmåga – krökt – strömma in

B benägenhet – slingrande – snöras av

C tendens – förnyat – mynna ut

D fördel av – strömt – skäras av

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

29. Ytterligare ____ som nu diskuteras hett i Sverige är att införa ingångslöner för bland annat ungdomar. Ingångslönen är ofta, men inte alltid, den lägstalön som ____ har avtalat om i kollektivavtal.

A en åtgärd – parterna

B en påföljd – ledningen

C ett fenomen – de anställda

D en paragraf – arbetsförmedlarna

30. Vid betalning vill kunden ofta att fakturan märks med en speciell referens, vanligen den person eller avdelning hos kunden som ska ____ fakturan.

A attestera

B inkassera

C arvodera

D kreditera

In the following text there are gaps which indicate that something has been left out. Look at the four alternatives that correspond to each gap and decide which one best fits the gap. Then mark your choice on your answer sheet.

Parkinson's Disease

British physician and pharmacist James Parkinson first described the disease that now bears his name in 1817. The cardinal symptom is a general and progressive difficulty with movement, followed by deterioration in mental function.

When diagnosed early, symptoms of Parkinson's disease can be managed fairly successfully with drugs for as long as eight to 15 years. But often the malady is not recognized soon enough, because it begins with very **31**_____ symptoms. Tense muscles in an arm or shoulder, for example, tend to send people to orthopedists, not neurologists. Fatigue, depression or sudden outbreaks of sweating are typically pegged to other common problems.

These conditions often remain mild for a long time; nine to 12 years can pass before the disease **32**_____ asserts itself. But by then a large percentage of cells in certain brain regions have already died. Individuals begin to lose their fine-motor coordination: they cannot thread a needle, and their handwriting becomes tiny and hard to read. Soon everyday tasks such as combing hair, buttoning a shirt or tying shoes become impossible. Patients become **33**_____ others, and their quality of life declines dramatically. As movement slows, so do mental processes. Thinking drags, and speech drawls.

Scientists have known since the late 1920s that **34**_____ the disease advances, neurons in the midbrain die off. Neuroscientists still cannot say definitively what triggers the trouble. In some cases, physical brain damage from accidents or blows to the head from boxing, for example, may start the process. Heavy metals and pesticides have also been implicated by some epidemiological and animal studies.

Though lacking a culprit, experts concur that some mechanism causes brain proteins to misfold, which in turn kills neurons. A genetic defect is **35**_____ in five to ten percent of cases, and the aberrations provide interesting clues.

Konrad Schmidt & Wolfgang Oertel, Scientific American

Alternatives

31.
A pronounced
B nonspecific
C characteristic
D irrelevant

32.
A at least
B barely
C at once
D fully

33.
A familiar with
B distant from
C dependent on
D intolerant of

34.
A unless
B as
C although
D why

35.
A involved
B affected
C implemented
D caused

FORTSÄTT PÅ NÄSTA SIDA »

Intelligences

Popular science writers face a dilemma. Laypeople come to science with their own systematic ideas often far removed from scientific ones. To explain science effectively, we need to start from these everyday intuitions and move readers towards the scientific concepts. Yet we often end up simply reinforcing the initial intuitions rather than overturning them. No matter how carefully we report and interpret, the reader's final picture will often be quite different from the one we set out to paint.

Popular science may even create fabulous intellectual monsters: chimeras of scientific and everyday ideas that take on a life of their own. One example is the way research on the lateralisation of brain function has been hugely oversimplified into the idea that right and left brain control different skills.

The real problem arises when it comes to the human sciences of biology, psychology or neurology. Everyone has beliefs about human nature, and often those beliefs have deep social and political roots and implications. Scientific psychologists need both to engage with those beliefs and revise them.

All of the above is a preamble to thinking about two books that exemplify the science writer's dilemma: Daniel Goleman's *Social Intelligence* and Howard Gardner's *Multiple Intelligences*. For me they are simultaneously attractive and troubling because they come to challenge popular intuitions about "intelligence" but may end up reinforcing them.

The attractions first. Both writers are effective popularisers of science, and both books are clear, informative and readable in different ways. Goleman's is anecdotal and journalistic, covering a very wide range of research, while Gardner is elegant and magisterial about his own earlier research.

Now for the troublesome bit – and the dilemma. What's intelligence got to do with it? There seems to be a popular fascination, not to say obsession, with the idea of intelligence. But outside of a narrow subfield within psychometrics, "intelligence" simply does not play a role in current scientific views of the mind.

The lay concept of "intelligence" is of a kind of substance, of "stuff", that different people have in different degrees, like cholesterol or blood sugar. By contrast, the scientific concept of "cognition" involves complex interactions between many varied computational and neurological mechanisms with long developmental histories. Ultimately, these complex interactions allow people to make their way in the world. The popular concept of "intelligence" is much like the popular biological concepts of "energy" or "vitality": it sees a complicated set of functional relations as a single force.

Most developmental or cognitive psychologists simply do not talk about intelligence at all, singular or plural. They talk, rather, about "intuitive systems" of knowledge, such as "folk" theories of psychology or physics or number systems or grammars that allow us to make both predications and generalisations. Or they talk about computational capacities such as causal inference, or statistical induction, which enable us to learn these intuitive systems. However, none of these mechanisms divides neatly into "types" of intelligence.

Goleman and Gardner recognise this divide between intuitive and scientific ideas. In fact, it was clearly the motivation for Gardner's original work. And yet, as Gardner himself sometimes ruefully remarks, the very success of the "multiple intelligences" idea suggests that the audience really does not get it. Rather than seeing that intelligence is not a substance at all, people now seem to think it is several substances – social, emotional and logico-mathematical.

No wonder people are glad to hear that there is more intelligence around than they thought. Talking about "emotional intelligence" or "social intelligence" is like talking about "the nobility of labour" or "being a gentleman". It is a way of softening the brutal realities of an arbitrary scholastic pecking order. This is a more attractive and humane picture of intelligence than the genetic scarcity picture painted earlier, for example in *The Bell Curve*, by psychologist Richard J. Herrnstein and political scientist Charles Murray from 1994, but it may be just as removed from what Goleman and Gardner intended.

Alison Gopnik, New Scientist

Questions

36. What can be concluded from the first paragraph?

A Popular science writers rely primarily on intuition

B Science is most efficient if based on laypeople's ideas

C It is rather difficult to explain science to laypeople

D Readers' intuitive notions are often confirmed in scientific reports

37. What is suggested about popular science in the text?

A Popular science is falsified information about research in social sciences

B Popular science is interpreted according to people's own opinions

C Popular science is focused on people's social and intellectual background

D Popular science is common beliefs presented by psychologists

38. What does the author note in relation to the books *Social Intelligence* and *Multiple Intelligences*?

A The notion of intelligence has limited applicability in scientific research

B The books present the latest research on intuition and intelligence

C The concept of intelligence is one of today's most important scientific areas

D The books are well written but pay too little attention to psychometrics

39. What are we told about Gardner's work on intelligence?

A Gardner was the researcher who found that intelligence is one single substance

B Gardner's research has turned out to strengthen rather than question the conventional concept of intelligence

C Gardner, in cooperation with Goleman, has come up with the psychological theory of multiple intelligences

D Gardner's inventive research on intelligence has changed the field of psychometrics

40. What can be concluded from the last paragraph?

A The type of intelligence presented in *The Bell Curve* is today used more than ever

B It is common and reliable to use intelligence for ranking or ordering

C Multiple intelligences are genetic types of intelligence used in personality tests

D It is difficult to avoid presenting intelligence in an oversimplified way

PROVET ÄR SLUT. FINNS TID ÖVER, KONTROLLERA DINA SVAR.